

KONFERENCE ARCHITEKTURA DĚTEM NA ČVUT

Ve dnech 13. až 14. září 2017 proběhla na Fakultě architektury ČVUT v Praze konference Architektura dětem, pořádaná Ústavem nauky o budovách ČVUT ve spolupráci se spolky Město přátelské k dětem, z.s. a To město, z.s. Konference se uskutečnila pod záštitou Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Hlavního města Prahy a České komory architektů. Hlavními organizátory akce byly Irena Šestáková, Mirjana Petrik a Zuzana Zbořilová, konferenci moderoval Martin Nawrath. Cílem konference bylo propojit architektky, pedagogy a ostatní, kteří se zabývají osvětou dětí ve vnímání architektury a vystavěného prostředí.

První den konference byl tematicky rozdělen do tří bloků – Architektura a osvěta, Architektura a vzdělávání, Děti a město. Přesahuje možnosti tohoto textu uvést každý příspěvek samostatně, proto se dále soustředím na z mého pohledu nej-

zajímavější sdělení, která na konferenci zazněla. Další informace z konference lze nalézt na www.architekturadetem.cz a na www.facebook.com/groups/architekturadetem/.

V průběhu celé konference bylo několikrát konstatováno, že vzdělávání o architektuře vyžaduje spolupráci architektů a pedagogů. Zuzana Zbořilová (FA ČVUT, To město, z.s.) k tomu uvedla, že téma architektury je náročné i pro pedagogy samotné. Jako ideál byl opakovaně zmiňován učitel, který je v oblasti architektury osobně angažovaný. Cílem není vychovávat malé architektky, ale podnítit zájem dětí a celé společnosti o kvalitu vystavěného prostředí.

Miroslav Hřebecký (EDUin, o.p.s.) upozornil, že stávající národní kurikulum (Rámcové vzdělávací programy) je již nyní přeplněné požadavky

na obsah vzdělávání a většina pedagogů nemá o architekturu aktivní zájem. Navíc musí architektura soupeřit s řadou jiných témat, která rovněž usilují o větší prostor v kurikulu. Cestu nevidí ve změně kurikula, ale v individuálních Školních vzdělávacích programech, v probuzení zájmu učitelů o architekturu, a v pomoci těm školám a učitelům, kteří mají o toto téma zájem, získat potřebné znalosti a materiály pro výuku.

Alena Hesová z Národního ústavu pro vzdělávání k tomu uvedla, že Rámcové vzdělávací programy na úrovni základních i středních škol již umožňují výuku architektury, a to jako součást občanské či výtvarné výchovy. U architektury vyzdvihla především její vztah ke společnosti – za klíčové považuje pojmy demokracie, participace, komunikace a komunita.

O relevantních tématech v Politice architektury a stavební kultury ČR promluvila Kateřina Vrbová z Ministerstva pro místní rozvoj, která rovněž uvedla, že ministerstvo má zájem o vznik meziresortní pracovní skupiny, která by se problematikou architektonické výchovy a osvěty zabývala.

Architekt Petr Lešek demonstroval na fotografii obzvláště ohydzné školní chodby, že kvalita společnosti závisí i na kvalitě prostředí.

V příspěvcích i v dotazech se opakovaně řešila otázka, jak předat v rámci výuky či výchovy odborné informace o architektuře. Podle architekta Davida Vávry je důležité, aby osoba seznamující děti s architekturou měla k tématu opravdový vztah; je-li toto splněno, nezáleží už tolik na tom, jakým jazykem hovoří. Podle Petra Leška nemá být výchova k architektuře souborem kunsthistorických údajů, zaměřených na rozeznání gotiky od baroka, ale výukou citlivosti k prostředí a předáním informací o systému. Miroslav Hřebecký doporučoval předat pár jednoduchých pravidel – jako příklad uvedl desatero zásad slušného chování nové stavby na české vesnici od Jiřího Škabrady – a využívat příběhy, které zapojují emoce a tím zlepšují schopnost učení.

V rámci příspěvků na téma Děti a město Mirjana Petrik (FA ČVUT, Město přátelské k dětem, z.s.) a Lenka Burgerová (Městská část Praha 7) zmiňovaly absenci veřejných prostranství pro děti ve věku cca pět a více let. Mirjana Petrik upozornila na zahraniční fenomén adventure playground, tj. hřiště poskytující prostor pro tvořivou hru a dobrodružství za cenu menší bezpečnosti.

Ze zahraničních hostů vystoupili Pihla Meskanen, ředitelka finské Arkki, School of Architecture for Children and Youth, a Rory Olcayto, ředitel vzdělávací organizace Open-City v Londýně. Pihla Meskanen představila Arkki jako organizaci svým formátem blízkou našim základním uměleckým školám. Arkki umožňuje dětem ve věku 4 až 19 let studium oboru architektura. Děti tak podle druhu kursu absolvují celkem 500 nebo 1 300 hodin architektury, za-

tímco v normálním finském vzdělávacím systému by absolvovaly „jenom“ 72 hodin architektury.

V závěru prvního dne proběhl brainstorming, kdy účastníci konference ve třech skupinách uváděli pozitiva, problémy a návrhy aktivit k tématům předchozích bloků, tedy Architektura a osvěta, Architektura a vzdělávání, Děti a město. Předložit seznam shrmažděných námětů značně přesahuje možnosti toho textu. Řada námětů řešila možnosti vzájemného sdílení informací, přičemž zazněly návrhy od „publikovat informace o své činnosti“ přes „spolupráce budoucích pedagogů a architektů“ až po „zřídít Info HUB – Národní centrum architektury“.

I v rámci prvního a zejména během druhého dne konference byly prezentovány příklady dobré praxe. Kristýna Stará představila činnost skupiny Architekti ve škole, která provozuje web architektiveskole.cz. Vedle vlastních projektů obsahuje zmíněný web rovněž odkazy na další obdobné projekty. Architekti ve škole v minulosti přispěli k nastolení problematiky vzdělávání v rámci Otevřeného think tanku architektů a ovlivnili podobu celostátních strategií včetně Politiky architektury a stavební kultury ČR.

Kateřina Švejdrová z Nadace Proměny představila ateliér Naše Město, což je zájmový kroužek pro děti 1. stupně ZŠ, přibližující dětem architekturu, urbanismus a zahradní a krajinářskou tvorbu.

Markéta Patelová a Mirjana Petrik (obě Město přátelské k dětem, z.s.) představily participační projekt Bubeneč s dětmi pro děti, který realizoval jejich spolek ve spolupráci se základními školami (s dětmi ve věku 7–15 let). Děti v Bubeneči navrhovaly doplnit např. prostory pro parkur, hřiště pro psy, trampolínu, lezeckou stěnu, místo, kde by mohly usadit nudící se rodiče, vyvýšené místo, odkud by děti měly přehled o dění kolem, kde by si spolu mohly popovídat a kam by rodiče nemohli.

Marek Sivák (Pěstuj Prostor, z.s.) představil plzeňské architektonicko-akrobatické vycházky. Při vycházkách se střídá povídání o architektuře s pohybovými

aktivitami, dochází tedy ke střídání aktivit a zapojení více smyslů. Dalším z projektů Pěstuj prostor, z.s., pořádaných s dětmi, byla revitalizace prostoru před 21. ZŠ v Plzni na Slovanech. U této akce Marek Sivák vyzdvihl schopnosti dětí při projektování. Zdůraznil, že při podobných projektech je důležité, aby děti viděly reálný výsledek.

Zuzana Zbořilová, Aleška Čeňková a Markéta Hossingerová představily aktivity, které pořádá pro školy To město, z.s. Jedná se jednak o procházky, jednak o výtvarné dílny. Při dílnách si děti rozdělí role (architekt, vodohospodář, dopravní inženýr atd.) a spolu si zažijí tvorbu územního plánu. Při procházkách opět dochází ke střídání více smyslů – např. při vstupu do katedrály mají děti nejprve zavázané oči a čichají ke kadidlu.

Součástí druhého dne bylo také promítání krátkého animovaného filmu Ondřeje Šefců „Jak člověk k architektuře přišel“, vytvořeného pro projekt Hravý architekt.

Konference byla uzavřena dvěma workshopy: ukázkovou hodinou „Sweet Architecture“ od Arkki, a ukázkou uplatnění filmu z festivalu „Jeden svět“ ve výuce, pořádanou Člověkem v tísni, o.p.s.

Z uvedeného bohatého programu a inspirativních přednášek je patrné, že konference byla velmi významnou akcí svého druhu, téma tím však zdaleka není vyčerpáno. To samé lze konstatovat o praktickém uplatnění propojování architektury a výchovy a vzdělávání – bylo předvedeno mnoho kvalitních příkladů práce organizací, které se tématu dlouhodobě věnují, nicméně systémového nastavení, které by dlouhodobě zajišťovalo výchovu a vzdělávání dětí v oblasti vnímání architektury a kvality prostředí, není v současné době dosaženo. Konference tak posloužila přinejmenším jako katalyzátor při navazování mezioborových kontaktů a propojení těch, kteří se vztahem dětí k architektuře a architektuře k dětem aktivně zabývají.

*Ing. arch. Karel Wirth
Odbor územního plánování
Ministerstvo pro místní rozvoj*